

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.

Scrisorile nefrancate nu se primesc. Manuscrisurile nu se returnează.

INSERATE se primesc la ADMINISTRATIONE în Brașov și la următoarele birouri de anuțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf. Max. Augenfeld & Emerich Leuner. Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelka Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Marolyi & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o coloană 5 or. și 30 or. timbru pentru o publicare. — Publicării mai dese după tarifă și învoială.

RECLAME pe pagina a 3-a o serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.

GAZETA iese în fiecare zi.

Abonamente pentru Anstro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 8 fl. pe an.
Pentru România și strălăutate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 franci.
Se primumeră la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectorii.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un exemplar 5 or. v. a. sau 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 271.

Brașov, Joi 10 (22) Decembrie.

1898.

Sașii și deputații lor.

În fața celor ce se petrec în dieta ungară, este de interes a se scoți ce atitudine observă micul grup al deputaților sași ardeleni, singurii, cari se află acolo din sinul naționalităților nemaghiare.

Dilele acestui organul partidei populare săsesci „Sieb. d. Tageblatt“ din Sibiu s'a ocupat de acesta și în deosebi a lansat întrebarea, dacă deputaților sași aleși pe baza programului popular săsesc le este permis să subscrie proiectul de lege a lui Coloman Tisza, ori nu. Acest proiect, dicea numita foie, vrea să dea guvernului mâna liberă de-a guvernă la cas de lipsă un an întreg fără de budget și printr'asta calcă dreptul de budget al legislațiunii, care formeză un drept fundamental constituțional. Programul săsesc însă susține „principiul guvernării constituționale“. Prin urmare deputații, cari stau pe baza lui nu pot adera la legea lui Tisza fără ca să vină în conflict cu alegătorii lor. Ba mai mult, după ce subscrierea proiectului de lege a lui Tisza a devenit o cestiune de partid, deputații sași, cari au rămas în partida guvernului, trebuie, dice „Sieb. d. Tagblatt“, să tragă consecunțele și să iasă din această partidă; ér a căsta ar trebui să fiă și directiva la viitoare alegere de deputat dietal în Mediaș, mai ales, „după ce este nesigur, dacă acea partidă a guvernului, care există astăzi, va mai exista încă la sfârșitul lunei acesteia“.

Așa a precizat organul săsesc atitudinea deputaților sași în fața legii Tisza. Pe când scria însă astfel, deputații sași din partida lui Banffy: Flugel, Baussner și Pildner subscrieseră deja faimosul proiect de lege propus de bătrânul Tisza, ér Sașii din Mediaș la toate se gândeau, numai la aceea nu, ca deputatul cel vor alege în locul vacant, să nu fiă guvernamental.

„Mediascher Wochenblatt“ s'a

indignat din cauza pretensiunii foiei sibiene și susține, că proiectul lui Tisza are de scop tocmai salvarea parlamentarismului. Sașii din Mediaș, dice, vor să rămână credincioși guvernului, pe care nu l vor părăsi nici atunci, când ar sci sigur, că Banffy va căde acum „fără vina lui“, căci ei țin mult, ca „să fiă priviți ca aliați constanti și credincioși“.

De aici se vede, că între Sași domnesce mare neînțelegere asupra procederei deputaților lor. Aceasta neînțelegere se manifestă și față cu viitoră alegere de deputat, ce se va face în cercul întâi al Sibiului în locul lui Meltz, care și-a depus mandatul, după ce a primit postul de director al casei de economii.

În Sibiu discușiunea nu se învârte în jurul întrebării, că ore viitorul deputat să intre în partida guvernului ori nu. În privința acestei alegătorii sași sunt de acord, că deputatul lor trebuie să stea dimpreună cu majoritatea deputaților sași în afară de partidele din dietă. Aici inse în cercul întâi al Sibiului se accentuează cu nouă putere antagonismul dintre Sașii „moderați“ și Sașii „verđi“. Cei dintâi au candidat pe H. Waechter, cei din urmă pe Dr. Schullerus.

„S. d. Tageblatt“, care de un timp încôce scria în spirit mai opozițional, inclină acum érășii tare spre moderatism, și decî susține din réputeri candidatura lui Waechter. Pe celalalt candidat al „verđilor“, a căror propagandă, se vede, a căștigat mult teren între Sașii din Sibiu, este susținut de foia „verđilor“ din Brașov.

În polemia, ce s'a iscat între cele două tabere, face acum organul săsesc din Sibiu o declarație, ce caracterizează deosebirile de vederi asupra modului de procedere între S. și.

„Moderații“, dice numita foie, vor și în lupta de apărare „să țină măsură“. „Verđii“ sunt pentru pro-

cederea „mai aspră“ și deosebirea între unii și alții e ađi „mai accentuată“.

Étă deră cât de mare este între Sașii disensiunea asupra procederei tocmai acum. când în privința acesta cu toții ar trebui să fiă mai mult ca ori și când uniți în vederi.

Voce germană despre România.

Diarul „Münchener Neueste Nachrichten“ dela 4 (16) Decembrie comenteză cu următoarele cuvinte declarațiunea făcută în Reichstagul german de cătră d-l de Bülow, ministrul de externe al Germaniei, relativ la România:

În discursul său, care reamintese timpurile cele mai bune ale politicei germane, d-l de Bülow, secretarul de stat la departamentul externelor, a amintit în mod deosebit regatul României, despre care a đis, că „e un factor însemnat de ordine, de progres și de civilizațiune în Peninsula balcanică“.

Pentru întâia dată Regatul României este luat în considerație într'un mod atât de semnificativ de cătră Germania, și cu greu s'ar pute presupune, că pasagiul deosebit privitor la România n'are o însemnătate cu mult mai adencă, decât un simplu omagiu și o recunoșcere a activității spinose, neobosite, der nu mai puțin plină de succes și rodnică de peste trei-deci de ani a unui prinț de Hohenzollern la Dunărea-de-jos. Acestei activități i-s'a dat la Berlin în toate timpurile o mare atențiune și îndeosebi prințul Bismarck în multe ocașii a laudat-o și și-a exprimat admirația pentru înțelepța și roditoarea cărmuire a principelui și Rege al României.

Însă caracterul relațiilor Austriei din când în când, și mai ales acela al relațiilor continú aceleași ale Rusiei cu România, era de așa natură, încât Germania, din cauza înrudirii familiilor domnitoare, a socotit de bine să renunțe la orice declarație oficială. ce ar fi putut să fiă luată ca o părtinire pentru regatul dela Dunăre.

Visita Impăratului Francisc Iosif în România în 1897, și primirea strălucită

făcută Regelui României în Rusia în anul acesta, au arătat în mod satisfăcător lumei politice, că poziția României față de puternicia ei vecină este clară și că puterile, care se ocupă acum de cestiunea orientală, conteză în definitiv regatul României ca un punct stabil, puternic, și ca un factor egal îndreptățit. Acest fapt, pasajul din discursul d-lui de Bülow privitor la România îl exprimă în mod foarte clar și în acesta stă marea lui însemnătate politică.

Înaltii funcționari germani din diferite ramuri administrative au fost în anul acesta în România și rapórturile lor asupra impresiunilor debăndite recunosc unanim, că *linul regat stă pe aceeași treptă cu vechele state europene*. Declarația d-lui de Bülow, care de altminterlea este unul dintre cei mai buni cunoscători ai României, a trebuit să fiă și un ecou al acestor rapórturi.

Din dieta ungară.

Sedinta de Luni a dietei a făcut o interesantă două discursuri lungi pronunțate de doi dintre corifeii opoziției, pe care le-am semnalat deja ér. Aceștia sunt contele Albert Apponyi și contele Stefan Karolyi (despre acesta din urmă s'a đis greșit ér, că ar fi unul dintre disidenți). Afară de Apponyi și Karolyi, a mai vorbit din partea opozițiunei Francisc Kossuth, ér din partea guvernului Pulszky și contele Stefan Tisza.

Din discursul lui Apponyi remarcăm partea a doua, în care s'a ocupat cu proiectul *ex lex* al lui Coloman Tisza. Oratorul dișe între altele, că acest proiect este o revoluționare a majorității în contra parlamentarismului, este o revoluțiune în politică pe un timp, când guvernul își arógă dreptul judecătorului, vrând ast-fel să degradeze desbaterile din parlament la o formalitate goală. Aici nu mai este vorba de dreptate, ci despre votare. În motivarea proiectului se dice, că el este o admonițiune pentru opoziție, ca să-și tragă pe sémă ce face. Der nu este așa. Opozițiunea n'a provocat incidentele din zilele ultime, nu ea a inspirat ministrului președinte nenorocitele lui declarațiuni, nu ea a sêvêrșit brutalitățile polițiale, nici n'a rápit o sêptemână din consultările camerei prin

FOILETONUL „GAZ. TRANS“.

Limba vechilor nóstre cărți bisericesci.

(Ființa și cronologia ei).

De

Nicolae Sulicã.

(3) (Urmas).

V.

Toate acestea sunt conclusioni trase din firea însași a lucrului. Avem însă date, așa pute dice directe, cari confirmă până la evidență aceste conclusioni. Ér aceste date sunt tocmai cele mai vechi monumente de limbă, séu mai bine diș de limba însași conservată în aceste archaice depositare ale graiului românesc.

Limba vorbită în secolul al 16-lea, așa precum o cunoșcem din actele publice și private publicate*, ér în parte și din pre-

* În primul volum al Cuvintelor din bătrâni (Hașd'u).

dosliriile și epilógele cărților bisericesci, comparată cu graiul viu de ađi, presentă diferențe cu totul irrelevant. Strémoșii nóștri așadéră acum 3—4 sute de ani vorbiau aprópe întocmai, ca și noi în ziua de ađi, séu cel puțin cu nu mult altminterlea. Aceeași limbă însă, grăit în vécul al 16-lea, comparată cu limba scrisă bisericescă contimpurană, presentă diferențe uriașe, cari fac pentru laicul de ađi aprópe imposibilă înțelegerea unui text bisericesc de atunci. N'avem decât să luăm epilógele celor 2 edițiuni (1570 și 1577) ale psaltirei Coreșiane și să le comparăm cu textul bisericesc al cărții. Deosebirea e frapantă, cu totă tendința diaconului Coresi de a se exprima și aici în epilóge cât mai în spiritul limbei bisericesci.

Cum se explică decî contrastul între cele 2 limbi de altminterlea contimporane, séu — ca să mă folosesc de un termen tehnic mai potrivit — cum se explică această diglosiă (2 limbi), căci de fapt aici avem de a face cu două specii de limbă românească? Negreșit, că numai așa, că

limba textelor bisericesci era numai o limbă scrisă, și nu și vorbită, și ca toate limbile scrise (literare), în forma în care ne apare, trebuie să se fi încheiat deja cu mult mai înainte. Există așadéră la Români o limbă, un *dialect bisericesc* — deosebit de graiul vorbit — care, judecând după archaismele sale atât fonologice, cât și morfologice, trebuie să-și fi luat începutul într'o epocă mult mai veche a limbei românesci. Cu alte cuvinte, o veche limbă românească ni s'a păstrat în cărțile bisericesci în fondul său aprópe intactă până în secolul al 16-lea, de când ni s'a conservat apoi în scris. Am avé așadéră același cas, ca și în biserica ortodoxă slavă: precum acolo limba literară oficiósă era vechea limbă bulgară, ne mai vorbită de nimenea, decî numai scrisă, așa și biserica română își avea pentru trebuințele sale o limbă specială, o limbă scrisă, care se caracterizează tocmai prin firea sa *conservativă*. Și numai acestui conservatism avem decî să atribuim forma în care ni se înfățișeză limba românească în primele monumente de limbă cunoscută

până ađi, căci aceste monumente în fondul lor nu sunt decât așa dișcend *reditări*, *copii* puțin modificate ale unor redacțiuni anterioare, cari la rândul lor asemenea sunt nisce simple reproduceri după un text original. În chipul acesta diferitele texte se pot reduce la un singur *prototip* original*, ér diferitele redacțiuni și edițiuni conservate nu alcătuiesc decât diferite faze, stadii, în transmiterea aceluiași text, căci activitatea diferiților așa diși traducători și editori, în ultima analiză nu constă decât în puțină *adaptare*, *modernizare*. Ei de fapt nu mai sunt traducători, ci în cele mai multe casuri *copiști*.

La conclusionile acestea decî ne duce pe de o parte *distanța* enormă între graiul celor mai vechi texte bisericesci și între graiul viu contimporan, ér pe de altă parte

* Acestă afirmațiune, firesce, nu eschide posibilitatea existenței a două séu chiar mai multe traduceri, cari au servit ca arhiv redacțiunilor de mai târziu. Aici lucrul trebuie dișeles numai în *principiu*, n' tesă generală; nu e decî vorba de eventuale excepțiuni speciale.

Cursul la bursa din Viena.

Din 20 Decembrie 1898.

Renta ung. de aur 4%	120.—
Renta de corone ung. 4%	97.70
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.70
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	100.20
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.60
Bonuri rurale ungare 4%	95.50
Bonuri rurale croate-slavone	—
Impr. ung. cu premii	157.75
Losuri pentru rez. Tisei și Seghedin	138.—
Renta de argint austr.	101.05
Renta de hârtie austr.	101.—
Renta de aur austr.	120.05
Losuri din 1860.	140.60
Acții de-ale Băncii austro-ungară	916.—

Acții de-ale Băncii ung. de credit.	391.—
Acții de-ale Băncii austr. de credit.	359.60
Napoleonori	9.55—
Mărci imperiale germane	58.97 1/2
London vista	120.45
Paris vista	47.62 1/2
Rente de corone austr. 4%	101.45
Note italiene	44.35

Cursul pieței Brașov.

Din 21 Decembrie 1898.

Banonota rom. Cump.	9.48	Vând.	9.50
Argint român. Cump.	9.40	Vând.	9.44
Napoleonori. Cump.	9.51	Vând.	9.54
Galbeni Cump.	5.62	Vând.	5.65
Ruble Rusesei Cump.	127.85	Vând.	127.55

De vânzare,

din mână liberă, o casă cu mai multe camere, cu grădină de flori, de legumi și de pomi, cu grajduri și curte spațioasă, din care se pot forma locuri nouă de case. Tote aceste sunt situate în centrul Branului la o poziție foarte avantajoasă și se vând sub condițiunii cât se poate de favorabile.

Doritorii au a-se adresa la proprietarii Dnul și Dna Onciu în Iclodui mare, (com. Szolnok Doboka), séu la Dômba

Maria Rațiu,
în Bran.

1-3448

Cumpărare de prăvălie.

Am onóre a aduce la cunoscința On. public din loc și jur, că 6(18) Decembre a. c. am luat în proprietatea mea prăvălia firmei M. & L. Laszlo, pe care o conduc tot în localitatea de până acum. — Aplicat în decursul mai multor ani la firme mari din Viena și Budapesta, unde mi-am însușit gustul orașelor capitale, nisuința mea va fi, ca în toate sesónele să câștig încrederea On. public de dame prin vânzare de stofe de calitate cea mai bună și mai modernă.

Tot-odată îmi permit a recomanda Onor. public **marfa**, care se află ađi în prăvălie și care se vinde cu prețuri foarte reduse.

Prin o cumpărare avantajoasă sunt în poziția favorabilă, ca să pot vinde sub prețurile obicinuite cu mult mai ieftin: marfa de PĂNZĂRIE,

L I N G E R I E, stofe bărbătesci, stofe de modă, covóre, perdele, dantele, pantlici, calmucuri de spălat și alte

CONFECȚIUNI

cu prețuri considerabil reduse.

Rugându-mă de sprijinul prețios al prea Onoratului public, mă subsemnez cu adêncă stimă:

Succesorul lui M. & L. LASZLO
IULIU POPP.

Cumpărare de prăvălie.

Prețuri foarte reduse.

Cumpărare ocașională.

Fie-care los jôcă la tóte 6 tragerile fără a plăti ulterior.

6 Trageri. 6 Trageri.

LOSURI JURNALISTE

Câștigul principal în valóre de

100,000

Coróne.

5 a. 20,000 Coróne.

Obiectele câștigate la cerere să res-cumpără cu soádere de 20% în bani ga'a.

●● Prețul unui los 1 Corónă. ●●

Tragerea neamánat va fi în 4 ale lunei viitoare 1899.

Losuri recomandă Jacob Adler și Fratele, casă de bancă în Brașov,

12

Musică!! Noutate!

Harmonică-Trompetă! (Trompetenn- Mundharmonika.)

Invențiunea cea mai nouă și grandioasă.

Construcțiua țevei Trompetei este așa de escelentă, încât tonul este surprinzător, colossal de sonor și cu efect. Intrece pe tóte celelalte. — Fie-care amator de Harmonică se bucură de acêsta noutate. Vocă extrafine, cu două tonuri. Durcă în telunat.

Afară de acesta mai alătur la acest instrument splendid un caet de note, după care într'adevăr se care pote învăța în timpul cel mai scurt, să cânte (sufle) jocuri, marșuri, cântece etc. Fôrte bună distracție pentru sêrile lungi de iernă

Este de recomandat ca cel mai frumos cadou de crăciun.

— Prețul cu note, în pachetat și porto 2 fl 85 cr. —

Trimiterea se efectuează contra prețului, séu cu rambursă. Rog pe On. cumpărătorii a și da adresa acurat.

Oscar Eisenschmidt. Musikinstrum. Versand & Export. PRAG, Goldschmiedgasse 4.

3-543.